

Monorierdő Község Önkormányzat
Polgármestere
2213 Monorierdő, Szabadság u. 50/A.
Telefon: 06-29-419-103
E-mail: titkarsag@monorierdo.hu

Ügyiratszám: Hiv/ /2023.

ELŐTERJESZTÉS

a Képviselő-testület 2023. április 27-ei ülésére

javaslat a Bogárzó Rét helyi jelentőségű védetté nyilvánítására

Előterjesztő:	Szente Béla polgármester	
Előterjesztést készítette:	Radóczy Andrea aljegyző	
Törvényességi szempontból véleményezte:	Bozsóné Rab Tímea Mariann jegyző	

Melléklet: rendelettervezet

Monorierdő Község Önkormányzat
Képviselő-testülete
részére

Helyben

Tisztelt Képviselő-testület!

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) részletesen szabályozza a védetté nyilvánítás folyamatát, melyet az alábbiakban ismertetek:

A települési önkormányzat jogosult meghatározott területet önkormányzati rendelettel kiemelt természetvédelmi oltalom alá helyezni. A védett természeti terület kategóriák közül az önkormányzat természetvédelmi terület és természeti emlék létesítésére jogosult. A Tvt. 28. § (4) és (5) bekezdései tartalmazzák a természetvédelmi terület és a természeti emlék definícióit. Eszerint természetvédelmi terület az ország jellegzetes és különleges természeti értékekben gazdag, kisebb összefüggő területe, amelynek elsődleges rendeltetése egy vagy több természeti érték, illetve ezek összefüggő rendszerének a védelme. Természeti emlék pedig valamely különlegesen jelentős egyedi természeti érték, képződmény és annak védelmét szolgáló terület.

A védetté nyilvánítás kezdeményezője bárki lehet, a szakmai előkészítéséért a települési önkormányzati jegyző felelős. Az előkészítés során meg kell vizsgálni a védetté nyilvánítás indokoltságát, a védelem céljainak megvalósításához szükséges intézkedéseket és a védelemhez szükséges feltételek, pénzügyi eszközök biztosíthatóságát, valamint a védelem várható következményét.

A védetté nyilvánítás előkészítése során a jegyzőnek meg kell keresnie a működési területe alapján érintett nemzeti park igazgatóságot a védetté nyilvánítás szakmai indokoltságát megalapozó iratok megküldésével, annak érdekében, hogy az igazgatóság nyilatkozzon a terület országos jelentőségű védettségének indokoltságáról. Az igazgatóság ilyen tartalmú nyilatkozatát a természetvédelemért felelős miniszter állásfoglalása alapján 60 napon belül köteles megadni.

A fentebb hivatkozott szakmai megalapozó dokumentáció (védetté nyilvánítási javaslat) elkészítését követően az érdekeltek álláspontjának megismerése érdekében az előkészítést végző egyeztető megbeszélést és esetlegesen helyszíni szemlét tart, amelyre – a kitűzött időpont előtt legalább 15 nappal – meghívja a javaslattevőt, valamennyi érdekelt hatóságot, továbbá mindazokat, akikre a védetté nyilvánításból jogok vagy kötelezettségek hárulnak, illetőleg akik jogos érdekét a védetté nyilvánítás közvetlenül érinti.

Ezt követi a védetté nyilvánítás normatív aktusa, az önkormányzati rendelet megalkotása.

Fentiekre tekintettel kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést megtárgyalni, és döntést hozni szíveskedjen.

Határozati javaslatok

Monorierdő Község Önkormányzat Képviselő-testületének /2023.(IV.27.) Kt. határozata

Tárgy: a Bogárzó rét helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításról szóló rendelet megalkotása

1. Monorierdő Község Önkormányzatának Képviselő-testülete megalkotja a Bogárzó rét helyi természetvédelmi területté nyilvánításáról szóló rendeletet a mellékelt rendelettervezet alapján.
2. Felkéri a jegyzőt a helyi jelentőségű védett természeti terület táblával történő megjelölésére
3. Felkéri a jegyzőt, hogy intézkedjen a helyi jelentőségű védett természeti terület védett jogi jellegének ingatlan-nyilvántartási feljegyeztetéséről
4. Felkéri a jegyzőt a Bogárzó rét ideiglenes védetté nyilvánítása ügyében azonnal végrehajtható hatósági határozat meghozatalára.
5. Felkéri a jegyzőt, hogy a helyi jelentőségű védett természeti területet érintő építési, telekalakítási tilalom elrendelését kezdeményezze a hatáskörrel rendelkező hatóságnál.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester, jegyző

Monorierdő, 2023. április 24.

Tisztelettel:

Sente Béla
polgármester

Monorierdő Község Önkormányzat Képviselő-testületének /2023.(IV.27.)
rendelete helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításról

Monorierdő Község Önkormányzat Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdésének a) pontjában, valamint a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdésének b) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következő rendeletet alkotja:

1.§.

(1) Helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánítja a Bogárzó rét nevű területet.

(2) A Bogárzó rét helyi jelentőségű védett természeti terület kiterjedése 87,23 ha, ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai: 0177, 0231/9, 0231/10, 0231/16-23, 0231/7.

2.§.

A terület természeti értékeinek felsorolását és természetvédelmi kezelési tervét a rendelet 1. számú melléklete tartalmazza.

3.§.

A védetté nyilvánítás indoka és természetvédelmi célja

- a) a területen található fajgazdag vegetáció természetes mintázatban történő megőrzése,
- b) a területen található védett, fokozottan védett fajok – ideértve a közösségi jelentőségű fajokat is – állományának és élőhelyének megőrzése,
- c) a terület, mint complex rendszer és az ott fellelhető természeti értékek bemutatásának, kutatásának, monitorozásának biztosítása, a terület zavartalanságának megőrzése mellett.
- d) a terület természetvédelmi célú bemutatása.

4.§.

Az 1. §-ban meghatározott területeken a jegyző engedélye szükséges:

- a) földrészlet megosztása, alakjának, terjedelmének megváltoztatása;
- b) telekalakítás, építés, létesítés és használatbavétel;
- c) nyomvonalas létesítmény és földmű építése;
- d) ipari, mezőgazdasági, szolgáltatási tevékenység végzéséhez szükséges telep létesítésének engedélyezése során;
- e) külön jogszabályban meghatározott esetben az erdészeti, vadászati, halászati hatósági eljárásokban;
- f) bányatelek megállapításának, módosításának, az ásványi nyersanyag feltárására, kitermelésére, valamint a meddőhányó hasznosítására, a kitermelés szünetelésére, a bánya bezárására vonatkozó műszak üzemi tervek és a tájrendezési terv jóváhagyásának, továbbá a bányászati létesítmények építésének és üzembe helyezésének engedélyezésekor; termőföld más célú hasznosításának;
- g) külön jogszabályban meghatározott veszélyes anyag átszállításának, tárolásának;
- h) kormányrendeletben meghatározott esetekben a vízgazdálkodási, vízvédelmi tevékenységek, létesítmények engedélyezésekor.

5.§.

(1) A rendelet 2023. április 28. napján lép hatályba.

(2) A rendelet kihirdetéséről és végrehajtásáról, valamint egy példányának a működési területe alapján érintett nemzeti park igazgatóság részére történő megküldéséről a jegyző gondoskodik.

Szente Béla
polgármester

Bozsóné Rab Tímea Mariann
jegyző

A rendelet hirdetőtáblán való kifüggesztéssel kihirdetve: 2023. április 28.

.....
jegyző

2023 FEBR 08. 14

2023. 02. 10.

Csető Zoltán

162-4/2023

Handwritten signature/initials.

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
2509 Esztergom, Strázsa-hegy ☒ 1525 Budapest, Pf. 86.
Ügyfélfogadás: 1121 Budapest, Költő utca 21.
Tel.: 1/391-4610 Fax: 1/200-1168
E-mail: dinpi@dinpi.hu www.dunaipoly.hu
Hivatal rövid neve: DINPI, KRID: 711100335

Kérjük, válaszában hivatkozzon ügyiratszámunkra!

Ügyirat száma: DINPI/830/1/2023.
Ügyintéző: Debrenczeni Edit
E-mail: debrenczeni@dinpi.hu
Tárgy: Monorierdő, Bogárzó-rét,
természetvédelmi kezelési terv véleményezése
Ügyintézőjük: Csető Zoltán
Melléklet: természetvédelmi kezelési terv
tervezete, invazív növényfajok
visszaszorításának ajánlott módszertana

Bozsóné Rab Tímea jegyző asszony részére
Monorierdő Község Önkormányzat Polgármesteri Hivatala
HK útján

Tisztelt Jegyző Asszony!

Igazgatóságunkra érkezett Hiv/1140-14/2022. ikt. számú megkeresése, melyben a Bogárzó-rét helyi jelentőségű védetté nyilvánításra tervezett terület természetvédelmi kezelési terv tervezetének véleményezését kéri. A megküldött tervezetet munkatársaim részletesen áttanulmányozták.

Tájékoztatjuk, hogy annak Balogh Szabolcs szakértő úrral folytatott több körös egyeztetés során előállított átdolgozott formáját csatoltan megküldjük szíves használatra.

Amint látni fogja, a szöveget számozott pontokba szedtük, annak érdekében, hogy az egyes pontokra azok száma alapján, jogszabályi szinten a későbbiekben hivatkozni lehessen. Másrészt, a szövegben utalás található az „Egyes özönnövény fajok visszaszorításának egységes módszertana”-ra: „3.1.2.4.16 Az agresszíven terjeszkedő nem őshonos fajokat, mechanikai és/vagy szelektív kémiai módszerek alkalmazásával kell visszaszorítani. A módszerek kiválasztása, illetve azok használata során az Önkormányzatnál rendelkezésre álló „Egyes özönnövény fajok visszaszorításának egységes módszertana” elnevezésű útmutatóban foglaltakat kell alapul venni. A módszer megválasztása során mérlegelni szükséges az állomány nagyságára, az után kezelések és a kezelési eredmény monitorozásának biztosíthatóságára tekintettel.” A terjeszkedő, idegenhonos ún. invazív növényfajok visszaszorítása érdekében végzett beavatkozások során indokoltnak tartanánk az ebben az útmutatóban foglaltak alkalmazását a kivitelező részéről. Csatoltan megküldjük ezt a dokumentumot is, szíves további használatra!

Összefoglalva, az átdolgozott tervezet véleményünk szerint megfelelőképpen biztosíthatja a természetvédelmi kezelés megfelelő szakmai előírásait, a csatolt változat alkalmas lehet a tervezett védetté nyilvánítási eljárás keretében történő egyeztetésre.

Budapest, 2023. február 7.

Üdvözlettel:

Kapják: Címzett (MERDOHIV, KRID: 607139363)
Irártár

Handwritten signature/initials.

Helyi jelentőségű védett természeti terület természetvédelmi kezelési terv tervezete
MONORIERDŐ, BOGÁRZÓ-RÉT

1. Természetvédelmi célkitűzések

- 1.1 A területen található fajgazdag vegetáció (a természetvédelmi szempontból kiemelt fontosságú nyílt és zárt homokpusztagyepek) természetes mintázatban történő megőrzése.
- 1.2 A területen előforduló védett, fokozottan védett fajok - ideértve a közösségi jelentőségű fajokat is - állományának és élőhelyének megőrzése.
- 1.3 A terület, mint komplex rendszer, és az ott fellelhető természeti értékek bemutatásának, kutatásának, monitorozásának biztosítása, a terület zavartalanságának megőrzése mellett.
- 1.4 A terület természetvédelmi célú bemutatása.

2. Természetvédelmi stratégiák

- 2.1 A gyepeket veszélyeztető inváziós és/vagy tájidegen fajok térnyerésének, terjeszkedésének megakadályozása és visszaszorítása, természetvédelmi szempontból elfogadható módszerek alkalmazásával.
- 2.2 A gyepek fajgazdagságának, természetéhez közeli struktúrájának, valamint területarányának fenntartása, növelése, kedvező biológiai állapotban való hosszú távú megőrzése, a védett állat- és növényfajok egyedszámának, állományának fenntartása, növelése összehangolt természetvédelmi kezeléssel.
- 2.3 Az agresszíven terjeszkedő idegenhonos fajok visszaszorítása, további terjedésük megakadályozása.
- 2.4 A látogatás és bemutatás, valamint az oktatási és kutatási tevékenység irányítása, szabályozása.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1 Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1 Fajok védelme

3.1.1.1 A terület élővilágát, a védett fajok állományát elsősorban az élőhelyek kezelésével, fenntartásával kell megőrizni.

3.1.2 Látogatás

3.1.2.1 A terület a tulajdonosok hozzájárulásával, előre egyeztetett módon látogatható, a védett természeti értékek megőrzésére, fenntartására irányuló előírások betartása mellett.

3.1.2.2 Járművel közlekedni csak a gyep szélén, a peremterületeken meglévő utakon lehet.

3.1.2.3 Természetvédelmi infrastruktúra

3.1.2.3.1 A területet megközelítő utak mellett, a védett terület határán, „Bogárzó-rét helyi jelentőségű védett természeti terület” feliratú hatósági tájékoztató táblákat kell kihelyezni.

3.1.2.4 Terület- és földhasználat

3.1.2.4.1 A talaj lefedése, nem természetvédelmi célú használata (pl.: pihenőhely, tűzrakóhely kialakítása) tilos.

3.1.2.4.2 A területen nem gyepgazdálkodásból származó anyagot tárolni tilos.

3.1.2.4.3 A területet határoló kerítés létesítésekor az elkerített terület átláthatóságának korlátozását kerülni kell, illetve a természetvédelmi kezelő számára biztosítani szükséges a bejutás lehetőségét.

3.1.2.4.4 Vegyszer használata csak az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célok elérése érdekében vagy azokkal összhangban engedélyezhető.

3.1.2.4.5 Műtrágya kijuttatása tilos.

3.1.2.4.6 A területen csak a természetvédelmi kezelést szolgáló építmények, valamint az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések megvalósítását nem veszélyeztető, akadályozó építmények létesíthetők.

3.1.2.4.7 A területen technikai sport végzése tilos.

3.1.2.4.8 A területen ipari tevékenység nem végezhető. Ásványi nyersanyag – bányászati tevékenységnek minősülő – kitermelésével járó beavatkozás csak élőhely-rekonstrukció céljából és keretében végezhető a területen.

3.1.2.4.9 A területen gépjárművel közlekedni csak *a gyep szélén, a peremterületeken meglévő utakon lehet.*

3.1.2.4.10 Szóró, sózó létesítése tilos a területen.

3.1.2.4.11 A vadállományt a gyepek fenntartását nem akadályozó szinten kell tartani, a természetes életközösségeket, az élőhelyeket nem veszélyeztetve.

3.1.2.4.12 Tűzgyújtás csak természetvédelmi célból, az igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően történhet.

3.1.2.4.13 Kigyulladt gyep oltása során tárcsa, eke vagy más talajművelő eszköz használata csak különösen indokolt esetben, emberi élet vagy kiemelt jelentőségű vagyontárgyak közvetlen veszélyeztetettségének elhárítása céljából történhet.

3.1.2.4.14 A területen mezőgazdasági munkavégzés csak napkeltétől napnyugtáig lehetséges.

3.1.2.4.15 A területen használt mezőgazdasági gépeket olyan műszaki állapotban kell tartani, hogy elkerülhető legyen a műszaki meghibásodás és az abból eredő szennyezés.

3.1.2.4.16 Az agresszíven terjeszkedő nem őshonos fajokat, mechanikai és/vagy szelektív kémiai módszerek alkalmazásával kell visszaszorítani. A módszerek kiválasztása illetve azok használata során az Önkormányzatnál rendelkezésre álló „Egyes özönnövény fajok visszaszorításának egységes módszertana” elnevezésű útmutatóban foglaltakat kell alapul venni. A módszer megválasztása során mérlegelni szükséges az állomány nagyságára, az után kezelések és a kezelési eredmény monitorozásának biztosíthatóságára tekintettel.

3.1.2.4.17 A lekaszált/levágott növényi anyagot a kaszálást követő egy hónapon belül le kell hordani a területről, amennyiben az az élőhely károsítása (pl. taposási kár) nélkül megoldható. Amennyiben ez nem lehetséges, a levágott növényi anyagot a helyszínen lehet hagyni, de az arra alkalmas legkorábbi időpontban gondoskodni kell az elszállításáról.

3.2 Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.2.1 Gyep művelési ágú területek kezelése

3.2.1.1 A területen található gyepeket jelenlegi vagy annál jobb természeti állapotban, gyepeként kell megőrizni. A gyep borítású területek kiterjedése nem csökkenhet.

3.2.1.2 A területen előforduló különböző vegetációtípusok mozaikos élőhely-szerkezetét lehetőség szerint a területre hagyományosan jellemző – juhval történő – extenzív legeltetéses gazdálkodással, amennyiben ez nem lehetséges, kaszálással kell fenntartani.

3.2.1.3 A gyepek művelési ága és hasznosítása (gyep, rét, legelő) nem változtatható meg. Gyep feltörése, állapotának megváltoztatása ideiglenes jelleggel is tilos!

3.2.1.4 Felülvetés, boronálás, talajlazítás, fogasolás, tárcsázás, hengerezés, gypszellőztetés, égetés tilos.

3.2.1.5 Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülekéből származhat, műtrágya kiszórása, hígtrágya kijuttatása tilos.

3.2.1.6 Az inváziós fajok visszaszorítását célzó kezelésen túl egyéb vegyszerhasználat tilos.

3.2.1.7 A területen mindenféle műtrágya, szerves trágya, gyomirtó szer, általában vegyszer tárolása tilos. Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.

3.2.1.8 A gyepegzálkodási tevékenység során a gyeperfelszín maradandó károsítása (állatok taposásából származó nyílt talajfelszín, keréknyomok, kaszálással roncsolt felszínnek illegális anyagkitermelés stb.) tilos.

3.2.1.9 A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.

3.2.1.10 Gyepeken a gépjárművel történő közlekedés – kivéve az esetleges kaszálási, területkezelési tevékenységet – kerüendő. A gyepterület kiterjedésének csökkentése út létesítése, kiszélesítése, építés stb. céljából nem megengedhető.

3.2.1.11 A területen esetleg megjelenő hulladék összegyűjtéséről és elszállításáról gondoskodni szükséges.

- 3.2.1.12 A gyepterület túllegeltetése tilos. (túllegeltetés: a gyepterület magas állatsűrűséggel történő legeltetéséből eredő károsodása, melynek során a gyepterület állományalkotó fűfélék rövidre rágása és taposása következtében a gyepterület foltokban kiritkul, a talajfelszín szabaddá válik). A legelő állatlétszám nem haladhatja meg a 0,2-0,5 állategység/hektár mértéket. Az állatlétszámot egyeztetni szükséges a gyepterületvédelmi tanácsadóval. A legeltetési terv készítése évenként, az időjárás függvényében szükséges.
- 3.2.1.13 A legelőn tartott állatállomány elhelyezésére állandó, illetve ideiglenes jellegű kárárnál, illetve villanypásztor rendszer csak a gyepterületvédelmi tanácsadóval történő előzetes egyeztetés után létesíthető.
- 3.2.1.14 A területen található védett fajok állományai miatt időszakosan korlátozott területek jelölhetők ki, ahol tilos a legeltetés illetve a kaszálás.
- 3.2.1.15 Téli legeltetést, természetvédelmi engedély birtokában, száraz, fagyott talajviszonyok között lehet végezni.
- 3.2.1.16 A területen előforduló védett állat és növényi állomány érdekében a szakaszoló legeltetés javasolt, amelynek szakaszosságáról a gyepterületvédelmi tanácsadói szolgálat munkatársai tájékoztatnak. A gyepterületvédelmi tanácsadói szolgálattal előzetesen egyeztetve ezeken a részeken szeptember 15. napja után kései, őszi tisztítókaszálásra is sor kerülhet.
- 3.2.1.17 Amennyiben a terület nem legeltetett, akkor a területen évi egyszeri tisztító kaszálás végezhető.
- 3.2.1.18 A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1., a lekaszált anyagot a kaszálás utáni 30 napon belül maradék nélkül el kell szállítani a területről.
- 3.2.1.19 Tisztítókaszálás esetleges alkalmazása esetén kizsorigató kaszálást kell alkalmazni. Ez a jobb mozgásképességgel rendelkező gyepterület rovarok, kételtűek, stb. menekülési lehetőségét biztosítja, illetve az időszakosan meghagyott nyílt és zárt homokpusztai gyepterületfoltok búvóhelyként funkcionálnak és a terület állatvilága szempontjából védelmi funkciót látnak el.
- 3.2.1.20 A gyepterületek tisztító kaszálása évente változó helyen, 10% terület kaszátlanul hagyása mellett, mozaikosan, vadkizsorigató technikával, vadriasztó lánc használatával történhet. Kaszálás során, talajszintig leérő, egymástól 5-8 cm-re felerősített (hegesztett vagy csavarozott) láncok alkotta, a munkagép elejére felszerelt, a kasza előtt minimum 3,5 m-rel elhelyezett, a kasza szélességével megegyező szélességű láncfüggönyös vadriasztó használata kötelező.
- 3.2.1.21 Kaszáláskor lehetőség szerint alternáló vagy korongos típusú kaszát kell használni, amennyiben ez nem lehetséges, a kaszálás dobtárcsás típusú kaszával is történhet, de dobtárcsás típusú kaszálás csak a három rögzítési pont segítségével helyesen beállított maximum 3 m szélességű kaszával lehetséges. A tarló magassága minimum 5-10 cm kell legyen.
- 3.2.1.22 A kaszálás során szársértős kasza használata tilos.
- 3.2.1.23 Az élőlények általános védelme érdekében azok menekülésének sikerességét biztosítandó, a kaszálást végző traktor sebessége maximum 4-6 km/h lehet.
- 3.2.1.24 Az őshonos méretes fák (20 cm törzsátmérő felett) és vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
- 3.2.1.25 A gyepekbe települő őshonos cserje- és fafajok állományát, ha az a természetes gyepterület élőhelyek kiterjedésének érdemi csökkenésével fenyeget, szükség szerint mechanikai módszerrel ritkítani kell. Cserjeirtás csak a talaj bolygatása nélkül végezhető. A levágott növényi anyagot a területről a levágást követő egy hónapon belül el kell távolítani a területről, a levágott növényi anyag égetése tilos.
- 3.2.1.26 Felszíni vizek elvezetése és mindennemű talajvíz csökkentési beavatkozás – kivéve amennyiben a belvíz közvetlenül lakóépületet vagy gazdasági épületet veszélyeztet – tilos.
- 3.2.1.27 Bármilyen gépi művelet csak akkor végezhető, ha a talaj kellően száraz, keréknyomok nem képződnek.
- 3.2.1.28 A lekaszált, bebálázott szénát a kaszálás utáni 30 napon belül el kell szállítani a területről, ideiglenes kaszal ezen időpontot túl nem létesíthető.

EGYES ÖZÖNNÖVÉNY FAJOK VISSZASZORÍTÁSÁNAK EGYSÉGES MÓDSZERTANA

1. Mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*)

a. mechanikus módszerek

A bálványfa mechanikus visszaszorítása elsősorban a magról kelő újulat elleni védekezésre kell szorítkozzon, azokon a helyszíneken, ahol a magoncok irtása egyéb módszerrel (vegyszeres vagy mechanikus sorközépolási munkák, permetezés nagy kiterjedésű állományokban) nem történik meg. A magoncok jelentős tömegben a lékekben (beleértve a korábban kezelt idős mirigyes bálványfa állományokat) és az erdőszegélyekben, illetve gyepekben jellennek meg, ahol a faj öngyérítő mechanizmusának hiánya valamint a megfelelő fényellátottság azt lehetővé teszi. A kisméretű magoncok, különösen a laza szerkezettel bíró talajokon könnyen kihúzhatók. Ezt követően gondoskodni kell a kihúzott egyedek gyökérzetének kiszáradásáról. A 2-3 éves egyedek kihúzásakor a gyökérzet könnyen beszakad, ami sarjképződéshez vezethet, ezért ez csak akkor végezhető, ha növényvédőszeres kezelés egyéb okból (pl. vizes élőhelyen, védett vagy értékes fajok közvetlen közelében, stb.) nem végezhető.

A bálványfa idős egyedeinek legalább 10 cm szélességben végzett gyűrűs kéreghántása a vegyszeres kezelések alternatívájaként kizárólag akkor végezhető, ha a kémiai beavatkozásra nincs lehetőség (vizes élőhelyeken). A gyűrűs kéreghántás csak akkor végezhető, ha a jelentkező gyökérsarjak mechanikus irtása (kihúzás, kiásás, szárzúzás, stb.) évente legalább 2 alkalommal, legalább 3 éven keresztül biztosítható.

A mirigyes bálványfa élő példányának törlésválasztása valamint a többéves utókezelés nélkül végzett gyűrűs kéreghántás tilos!

b. növényvédőszeres beavatkozások

A mirigyes bálványfa állományai glifozát alapú szerekkel, szelektív módszerekkel jól irthatók a járulékos környezeti károk minimalizálása mellett. A méretes (általában legalább 2 cm törzsátmérőjű) egyedek irtása törzsinjektálással végezhető. A törzsinjektálás során 6-8 mm átmérőjű fűrószárral a törzs hengerpalásján körben, egymástól 3-4 cm távolságban, ennek megfelelő mélységben, 45 fokos szögben kialakított, lefelé irányuló furatokba állatorvosi tömegoltó vagy más alkalmas eszköz segítségével, furatonként kb. 1 köbcentiméter gyomirtószer adagolása szükséges. A furatokat a gyökfőhöz minél közelebb kell kialakítani. Furatzárás szilikonnal végezhető, de szükség szerint elhagyható, mivel a szer párolgása a furat szájadékának kis mérete miatt elenyésző. Az injektálás az egyedek teljes kilombosodásától (május végétől – június elejétől) végezhető általában szeptember közepéig-végéig (a levelek sárgulásának kezdetéig). A kezelés glifozát alapú növényvédőszer vizes oldatával (pl. Medallon Premium 50%-os vagy töményebb oldata), tapadásfokozó hozzáadásával (ajánlottan: Silwet Star) végezhető. A beavatkozás alkalmas a kezelt egyed magjainak irtására is, mivel a termések vöröses elszíneződésének megjelenéséig a kezelés alkalmas a magok csíráképességének nagymértvű csökkentésére.

A fiatal, de már elfásodott törzsszel rendelkező, azonban még nem injektálható egyedek irtása kéregkenéssel végezhető, amely történhet sekély, keskeny kéreghántásban vagy kéreghántás nélkül mosogatószivacs dörzsoldalával a kéreg megsértése mellett. Kéregsebzésben (beleértve a szivaccsal végzett kenést is) glifozát alapú növényvédőszer vizes oldatával, tapadásfokozó hozzáadása mellett végezhető a kezelés. Kéregsebzés nélkül a glifozát alapú növényvédőszer olajos emulzióját lehet alkalmazni, melyet az egyedekre hosszúszárú ecset segítségével lehet felvinni. A beavatkozások során a szer elcsöppenését meg kell akadályozni. A még el nem fásodott törzsszel rendelkező fiatal egyedek és magoncok kihúzása vagy egyéb módszerrel (tárcsázás, szárzúzás) történő mechanikus eltávolítása is lehetséges, de azokon a helyszíneken, ahol azon nagy tömegben vannak jelen és a vegyszeres kezelés lehetséges, érdemes megfontolni azok pontpermetezéssel (glifozát alapú növényvédőszer vizes oldata, tapadásfokozó hozzáadásával) történő irtását. A bálványfa azon sűrű, nagy kiterjedésű állományainak irtása során, ahol a beavatkozás csak feltárási nyomok nyitásával végezhető hatékonyan meg kell fontolni a gépi permetezést vagy a növényvédőszer légi kijuttatását (mezőgazdasági permetező drónnal), mivel a megnyitott nyomokon a faj fokozott, nehezen kezelhető sarjadása várható. Ezekben az állományokban az őshonos fajok aránya az árnyalás, valamint az allelopatikus hatás következtében elenyésző, ezért a kezelésnek elsősorban a faj továbbterjedését, ennek révén a közeli, kedvezőbb természetességű élőhelyek állapotának fenntartására kell koncentrálnia. A kezelést követően a beavatkozási területen az egyedek kisarjadását legalább 3 évig nyomon kell követni, hogy a szükséges utókezelések biztosíthatók legyenek.

A mirigyes bálványfa egyedeinek törlésválasztást követő tuskókenése, valamint a kéreghántásban történő kenése nem hatékony, a legtöbb esetben jelentős gyökérsarj képződéshez vezet, ezért tilos!

2. Zöld juhar (*Acer negundo*) és amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*)

a. mechanikus módszerek

Mindkét faj visszاسzorítása eredményesen végezhető mechanikus módszerekkel. Az alábbi, vegyszermentes technológiák akkor alkalmazhatók, ha a kezelés eredménye több éven át nyomkövethető és a szükséges utókezelések elvégezhetők. A mechanikus úton történő gyérítés elsősorban szálszálankénti előfordulásokban, valamint azokon a területeken választandó megoldás, ahol növényvédőszeres kezelésre nincs mód (természeti értékek károsodásának megelőzése, vizes élőhely, stb.), vagy kémiai kezelés kivitelezését egyéb fajok miatt nem tervezzük. A faj mechanikus úton történő visszاسzorítására három lehetséges alternatíva kínálkozik.

Az első lehetőség az egyedek kihúzása, talajból alkalmas eszközzel (csákány, feszítővas) történő kifordítása, lehetőség szerint a gyökérzet teljes eltávolítása mellett. A kiemelt egyedek gyökérzetének teljes kiszáradását biztosítani kell. A kihúzás (kifordítás) az amerikai kőris esetén az elágazóbb gyökérrendszer miatt általában nehezebb. Kiszáradásokban és kötött talajokon a módszer korlátozottan alkalmazható. A gyökérfő sérülése, illetve a gyökérzet nagyfokú károsodása mellett a gyökérsarj képződés nem jellemző.

A második lehetőség a legalább 10 cm szélességben végzett gyűrűs kéreghántás, amely az élőhelyi adottságok függvényében általában a második évről a kezelt egyedek többségének pusztulásához vezet. A módszer nem alkalmazható a vékony, fiatal egyedeken. A kezelés után kismérvű sarjképződésre, valamint ennél sokkal gyakrabban a kéreghántás átnövésére számítani kell, melyek kiszűrését és utókezelését az első néhány évben, évente két alkalommal el kell végezni.

A zöld juhar és amerikai kőris kezelésének harmadik lehetősége a töelválasztást követő sarjleverés, amelyet több éven át, évi két alkalommal el kell végezni. A második és harmadik módszer elsősorban idősebb, nagyméretű egyedek esetén, valamint kötött talajon található előfordulásokban végezhető.

Vegyszermentes technológia csak akkor alkalmazható, ha a folyamatos ellenőrzés és utókezelés biztosított!

b. növényvédőszeres beavatkozások

A növényvédőszeres technológiák a két faj kezelésére akkor választandóak, ha azok jelentős kiterjedésű és / vagy sűrű állományainak irtását kell elvégezni, melynek időigényes, hosszútávú mechanikus kezelésére a megfelelő munkaerő nem áll rendelkezésre, illetve azokat egyéb tényezők (pl. vizes élőhely közelsége) nem korlátozza. A növényvédőszeres technológia fő előnye e fajok tekintetében a gyors, alacsony munkaigényű kezelés lehetősége, valamint az utókezelések szükségességének minimalizálása.

Az elsődleges növényvédőszeres kezelési mód a törzsinjektálás, amely a mirigyes bálványfánál részletezett megoldással azonosan végezhető. A kezelés alkalmas a még meg nem érett magok csíráképeségének csökkentésére is. A kisméretű egyedek kéregkenése – e fajok tekintetében akár sekély gyűrűs kéreghántásban – ugyancsak az ott taglaltakkal azonosan végezhető. A pontpermetezés általában nem indokolt. Ha a sarjleverésre nincs lehetőség, az idős egyedek irtása a töelválasztást követő vágáslapkenéssel (tuskókenéssel) végezhető. A tuskókenésre a töelválasztást követően 30-60 perc áll rendelkezésre. A beavatkozás ebben az esetben glifozát alapú növényvédőszer 50 térfogatszázalékos vizes oldatával vagy olajos emulziójával végezhető, Silwet Star tapadásfokozó hozzáadása mellett. A kenés során a 20 cm törzsátmérőt meghaladó egyedek esetén – a kijuttatandó anyag minimalizálása érdekében – a tuskó 5 cm széles külső szegélyére kell a növényvédőszer adagolni. A tuskókenés hosszúszerű ecsettel (elsősorban olajos emulzió esetén), illetve szivaccsal is végezhető, de minden esetben törekedni kell a szer elfolytatásának, elcsöppenésének elkerülésére.

3. Fehér akác (*Robinia pseudoacacia*)

a. mechanikus módszerek

A faj szálszálankénti előfordulásaiban, illetve ahol a növényvédőszeres kezelés alkalmazása egyéb okból (pl. vizes élőhely közelsége) miatt nem lehetséges, de a kezelés eredményének monitorozása és az utókezelés lehetősége biztosított, a fehér akác állományainak visszاسzorítása mechanikus módszerekkel történhet. A faj mechanikus visszاسzorítása legalább 10 cm szélességben elvégzett gyűrűs kéreghántással vagy töelválasztással, ezt követően több éven át, évente legalább 2 alkalommal történő sarjleveréssel lehetséges. ***Amennyiben a folyamatos utókezelés nem biztosítható, illetve nagy egyedszámú előfordulásokban a mechanikus úton történő visszاسzorítás a fokozott sarjképződés miatt fellépő járulékos károk kialakulásának veszélye miatt tilos!***

b. növényvédőszeres beavatkozások

Ahol a mechanikus módszerek kivitelezésére az állomány nagysága vagy a folyamatos utánkezelés lehetőségének hiánya miatt nincs lehetőség, vagy inváziós fajok alkotta vegyes állományban, ahol a kémiai védekezés egyébként is szükséges a fehér akác gyérítése kémiai úton történhet. Az akác irtása glifozát alapú gyomirtószerrel, törzsinjektálással vagy töelválasztást követően vágáslapkenéssel (tuskókenéssel), a zöld juharnál ismertetett módon lehetséges. A sarjak irtása kéregkenéssel vagy pontpermetezéssel végezhető, ajánlottan Lontrel 300 növényvédőszer alkalmazása mellett. Szelektív gyomirtószer alkalmazása esetén is törekedni kell az elsodródásból adódó járulékos károk minimalizálására, ezért a permetezés – amennyiben nagy tömegű sarj esetén elkerülhetetlen – ör alakú szóráskeppel rendelkező fűvókával szerelt mechanikus háti permetezőgéppel, a sarj lombozatára irányítottan végezhető, valamint ajánlott a nagyobb magasságú egyedek legfeljebb 150 cm-re történő visszavágása is. *Permetezés esetén glifozát alapú szer nem használható*, kivéve, ha egyéb fajok sűrű állományaiban (pl. mirigyes bálványfa foltokban) amúgy is totális gyomirtószerrel végzett kezelés történik. A megfelelő szelektivitás elérése érdekében a Lontrel növényvédőszerrel történő permetezés csak júniustól lehetséges!

4. Keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*)

a. mechanikus módszerek

A faj visszaszorítása mechanikus módszerekkel csak szálszerű előfordulásokban lehetséges, és kizárólag ott alkalmazható, ahol a folyamatos utánkötés és utókezelés biztosítható (szárazzás, legelés). A kezelés kizárólag akkor alkalmazható, ha a területen kis számú szoliter egyed található, és a növényvédőszeres kezelés nem elérhető, vagy a helyszín (vízes élőhely, védett vagy védendő természeti érték közelsége) miatt nem lehetséges. Ezekben az esetekben a szoliter egyedek legalább 10 cm szélességben elvégzett gyűrűs kéreghántása végezhető (elágazó egyedek esetében valamennyi ágon egyenként). A sarjképződés veszélye miatt a kéreghántásban történő vegyszeres kenés ebben az esetben is ajánlott.

A faj sűrű előfordulásaiban, a sűrű sarjtelepeket is beleértve a mechanikus módszerek használata (szárazzás, töelválasztás) tilos, mivel az fokozott gyökérsarjképződéshez és a faj további, jobb állapotú területeken történő terjeszkedéséhez vezet!

b) növényvédőszeres beavatkozások

A faj kezelésére a glifozát alapú növényvédőszeres megoldások csak korlátozottan alkalmasak, javasolt Garlon gyomirtószer használata. A kezelés a méretes egyedeknél elsősorban az azok töelválasztását követő tuskókenésével kell történjen. Amennyiben a töelválasztás valamely okból nem lehetséges, úgy mély gyűrűs kéreghántást kell végezni (pl. motorfűrészsel), és a növényvédőszeres kenést abban kell alkalmazni. A kezeléshez a növényvédőszer olajos szuszpenziója alkalmazható. A töelválasztást vagy gyűrűs kéreghántást követően rendelkezésre álló nyitott idő 30 perc. A sarjak kéregkenéssel kezelhetők, ehhez Garlon vagy glifozát alapú növényvédőszer koktél (BFA) gázolajos szuszpenziója alkalmazható, tapadásfokozó (Silwet Star) hozzáadása mellett.

A sűrű sarjas állományokban, ahol azok alatt értékes fajkészlet nem mutatható ki, megfontolandó a permetezés is (glifozát alapú növényvédőszer vízes oldata, tapadásfokozó hozzáadása mellett), de a méretes egyedeket ezeken a helyszíneken is a fentiekben leírtak szerint szükséges kezelni (lehetőség szerint a sarjpermetezést megelőzően). A permetezett állományokban az újrasarjadás lehetőségét nem lehet kizárni, ezért csak ott szabad alkalmazni, ahol a folyamatos utánkötés és utókezelés biztosított.

A méretes egyedek és a szoliter sarjak permetezése, a kezelés nélküli töelválasztás, valamint az injektálással történő irtás gyökérsarjképződéshez vezethet, ezért tilos!

5. Nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*)

a. mechanikus módszerek

A nyugati ostorfa mechanikus módszerekkel végzett irtása elsősorban a magoncok kihúzásában merül ki. A méretes egyedek gyűrűs kéreghántása általában sarjképződéshez, ezért alkalmazása csak a szálszerű előfordulásként megtalálható szoliter egyedek kezelésére kerülhet szóba, ott, ahol a növényvédőszeres kezeléseket valamely okból nem alkalmazhatók és a sarjak folyamatos nyomonkövetése illetve irtása az első beavatkozást követően több éven keresztül biztosítható.

A nyugati ostorfa tömeges előfordulásában, valamint ahol egyéb ok (vizes élőhely, védett természeti érték jelenléte) nem indokolja, illetve ahol a sarjak nyomokövetése nem biztosítható, a faj mechanikus módszerekkel történő visszaszorítása nem végezhető.

b. növényvédőszeres beavatkozások

A nyugati ostorfa méretes egyedei irthatók kéregsebzésben (sekély gyűrűs kéreghántás vagy hosszirányú sebzések) növényvédőszeres kenéssel vagy sűrűn, a mirigyes bálványfánál leírttal azonos módon de nagyobb számban kialakított furatokba történő injektálással. A nyugati ostorfa törzsinjektálással kezelt egyedei esetén a furatzárás szilikonnal kötelező! A kezelést javasolt Garlon növényvédőszerrel, injektáláskor vizes oldatban, kenés esetén olajos szuszpenzióban kivitelezni. Alternatívaként glifozát alapú növényvédőszer (pl. BFA) is alkalmazható, nagy (50%, vagy azt meghaladó) töménységben. Az alkalmazott gyomirtószertől függetlenül tapadásfokozó (SilwetStar) használata szükséges. A még nem parásodó kérgű fiatal egyedek és sarjak kezelése kéregkenéssel történhet, de injektálás kb. 2 cm törzsátmérőtől már lehetséges, illetve a kéregsebzés a kenéssel kezelt vékony példányok esetén is javasolt lehet. A sűrű sarj eredetű állományokban a permetezés megfontolandó. A kezelést követően legalább az első évben kiemelt fontosságú a beavatkozás hatékonyságának ellenőrzése és a túlélő egyedek utókezelése. Magról a kezelt állományokban a faj az első 2-3 évben újul érdemben, amely ugyancsak kezelendő (kihúzással vagy vegyszeresen, kéregkenéssel, esetleg pontpermetezéssel).

A tűelválasztás, szárzúzás, vágáslapkenés a faj hatékony visszaszorítására nem alkalmas, ezért nem végezhető!

6. Kései meggy (*Prunus serotina*)

a. mechanikus módszerek

A faj mechanikus úton történő gyérítése elsősorban a fiatal példányok kihúzása révén valósítható meg. *A sarjadás veszélye miatt a gyűrűs kéreghántás és a tűelválasztás nem alkalmas a faj irtására, ezért nem végezhető.*

b. növényvédőszeres beavatkozások

A faj kezelésére a glifozát alapú növényvédőszer, tapadásfokozó (SilwetStar) hozzáadása mellett alkalmasak. A méretes egyedek a mirigyes bálványfánál leírt módon készített furatokba végzett törzsinjektálással, vagy kéregsebzésben történő kenéssel kezelhetők. Injektálásra a 2 cm-t elérő törzsátmérővel rendelkező egyedek már alkalmasak. A megfelelő hatékonyság elérése esetén a kéregkenést javasolt a növényvédőszer olajos szuszpenziójával végezni. A fiatal egyedek és sarjak kezelése kéregkenéssel vagy pontpermetezéssel végezhető.

7. Közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*)

a. mechanikus módszerek

A faj mechanikus úton történő visszaszorítása erősen korlátozott, elsősorban a továbbterjedés gátlására alkalmas. Erre két lehetőség nyílik.

Szárzúzás végezhető a már legalább 20 cm-t meghaladó hajtáshosszú példányoknál, amikor az alkalmazott eszköz (jármű) nem okozza a gyökérrendszer sérülését. A szárzúzás a hajtáshossztól függetlenül a virágzás kezdetétől addig végezhető, amíg a termések zöld színűek és fel nem nyíltak. A termések érése után végzett szárzúzás nem kellően hatékony és a magok továbbterjedését elősegítheti, ezért csak akkor kivitelezhető, ha a termések begyűjtése az érintett területen előzőleg már maradéktalanul megtörtént. A termésérést megelőzően végzett kaszálás (szárzúzás) után a kisarjadó egyedek a megfelelő hajtáshossz elérését követően alkalmasak a vegyszeres kezelésre, ezért a megfelelő időben végzett kaszálás a növényvédőszeres kezelésekre rendelkezésre álló időkeret kiterjesztésére is lehetőséget nyújt.

A mechanikus kezelés másik lehetősége a termések összegyűjtése és megsemmisítése. A termések égetéssel ártalmatlaníthatók, amelyet az egyéb előírások betartása mellett olyan területen kell elvégezni, ahol a magokat a szél nem hordhatja el, illetve az esetlegesen visszamaradó életképes magok csírázása gátolt (pl. betonfelületen).

A közönséges selyemkóró hajtásainak kihúzása, a nedves területen végzett gépi szárzúzás, valamint a túl korai kaszálás (szárzúzás) fokozott gyökérsaj-képződéshez vezet, ezért tilos!

b. növényvédőszeres beavatkozások

A közönséges selyemkóró hatékonyan és kvázi szelektíven irtható glifozát alapú szerek alkalmazásával. A kezelést elsősorban az egyedek hosszúszerű ecsettel végzett kenésével kell végezni, de nagy kiterjedésű, illetve sűrű

állományokban pontpermetezés is történhet. A pontpermetezést mechanikus háti készülékkel, kör alakú szórásképpel rendelkező fúvóka használata mellett, közvetlenül a növény felső levélrozettájára irányítva kell végezni. A kezelés optimálisan Medallon Premium növényvédőszer (vagy más glifozát bázisú koktél, pl. BFA) vizes oldatával végezhető. A permetezéshez a Medallon Premium 10, a hajtáskenéshez 10 vagy legfeljebb 20 térfogatszázalékos vizes oldata használható, melyhez tapadásfokozó (SilwetStar) hozzáadása szükséges. A kezeléseket követően az érintett terület néhány évig monitorozni kell, hogy a kezelt egyedek esetleges károsodása, illetve a magról kelő új példányok irtása folyamatosan megtörténhessen.

A legalább 20 cm hajtáshossz elérése (jellemzően május közepe) előtt, illetve a termésérést követően (általában már sárguló egyedeken) végzett növényvédőszeres kezelések nem kellő hatékonyságúak, sarjképződéshez vezetnek, ezért azok végzése tilos! A túl tömény növényvédőszer alkalmazása a hajtást leperzseli, újrasarjadáshoz vezet, ezért ugyancsak nem alkalmazható.

A dokumentum elektronikusan hitelesített.
Dátum: 2023.02.08 11:34:20
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
Kissné Irtzi Henrietta